РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.

"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 4-го цьвітня 1916. Ч. 41. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, April 4, 1916. No. 41.

УПАДОК ВЕРДЕНУ НЕДАЛЕКИЙ.

Німці здобули Малянкур і Во. — Понад 1.000 полонених і 5 машинових крісів.

140.000 людий стратили Москалі протягом одного місяця в битві над Диною.

АМЕРИКАНСЬКИМ ВІЙСКАМ В МЕКСИКУ ГРОЗИТЬ ПОВАЖНА НЕБЕЗПЕКА.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬГІЇ:

УПАДОК ВЕРДЕНУ НЕДАЛЕКИЙ.

ЛОНДОН, 2. цьвітня. — В тутешних військових кругах вже страчено зовсім надію на можливість уратованя Вердену. Німецькі війска поволи, але пляново посувають ся дальше наперед, окружаючи перстенем велику французьку кріпость. Нині кріпость Верден є вже з трох боків окружена Німцями. Лише полудневo-західна сторона Вердену є вільна і уможливляє комунікацію з боєвою лінією коло Вердену. Але і тут досягають вже кулї з далекострільних тяжких німецьких гармат.

Останні успіхи викликали у Франції велике пригноблене. Воєнні знавці признають, що Верден небаром опинить ся в німецьких руках. Розходить ся тепер о те, щоби з втратою Вердену спричинити і Німцям як найбільші втрати.

В Парижи кружить поголоска, що власти роблять приготовленя до перенесеня столиці знова до Бордо. З того вносять, що Верден не довго буде міг ще держати ся, та що Німці розпічнуть по здобутю Вердену сейчас похід на Париж.

МАЛЯНКУР ЗДОБУТИЙ. — 328 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 31. марта. — Звіт головного ґенерального штабу звучить:

„Красна погода уможливила живійшу діяльність артилерії на боєвій лінії коло Вердену.

„На західнім березі ріки Мези наші війска взяли приступом місцевість Малянкур і укріплена по обох сторонах сеї місцевости, які находили ся в руках Французів. Притім полонено 6 французьких офіцирів і 322 жовнірів".

ФРАНЦУЗИ ПРИЗНАЮТЬ ПОБІДУ НІМЦІВ ПІД МАЛЯНКУР.

ПАРИЖ, 31. марта. — Урядові звіти французького ґенерального штабу подають про битву під Верден отсї вісти:

„На західнім березі ріки Мези німецькі війска розпочали в ночи наступ на Малянкур. Німці розпочали напад рівночасно з трох сторін. По завзятій боротьбі, яка тривала майже до рана, наші війска уступили перед перевагою Німців і опустили місцевість. Крайні хати полудневої части села є ще в посіданю наших війск.

„На схід від Вердену минула ніч розмірно спокійно. Лише в околиці Вевру неприятель робив проби, щоби здобути наші укріпленя на схід від Годомон".

НІМЦІ ВЗЯЛИ ПРИСТУПОМ МІСЦЕВІСТЬ ВО.

БЕРЛІН, 1. цьвітня. — З головної німецької кватири доносять:

„По 48-годиннім безнастаннім бомбардованю французьких укріплень на північний схід від Вердену німецькі війска взяли нині пополудни приступом місцевість Во. Всі протинапади Французів, щоби відзискати втрачені становища, були безуспішні. Цїла місцевість опинила ся в руках наших війск".

Місцевість Во була вже раз в посіданю німецьких війск, іменно перед трома тижнями після здобутя форту Дуомон. Однак з причини непогоди німецькі війска не були вені укріпити ся на здобутих становищах, не наражаючи себе на значні страти. І тому німецькі війска уступили були тоді назад на свої первісні становища, ожидаючи відповіднійшої хвилі до нового наступу.

В БИТВІ КОЛО МІСЦЕВОСТИ ВО НІМЦІ ПОЛОНИЛИ 731 ФРАНЦУЗІВ І ЗДОБУЛИ 5 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

БЕРЛІН, 2. цьвітня. — Останний урядовий звіт головного німецького штабу на заході подає отсї вісти:

„Після здобутя Малянкур наші війска на схід від Гокур очистили з неприятеля простір на лінії одного кільометра.

„На схід від Вердену в околиці місцевости Во наші війска здобули укріпленя неприятеля на захід і північний захід від сеї місцевости.

„Вчера рано огонь французької артилерії став найсильнійший. Відтак французька піхота робила зусиля відзискати втрачені становища, але безуспішно. Неприятель полишив в наших руках 11 офіцирів і 720 нераненних полонених жовнірів. Крім того здобули наші війска 5 машинових крісів".

---o---

АМЕРИКАНЦІ ХОТЯТЬ ВЗЯТИ ЗА СВОЇ 150.000 ФРАНЦУСЬКИХ СИРІТ.

ПАРИЖ, 27. марта. — На засіданю комітету, який займаєть ся вихованєм сиріт, котрі в часї війни втратили своїх родичів, заявила Флоренція Шофилд, котра повернула недавно тому з подорожи по Злучених Державах, що десятки тисячів американських родин є готові адоптувати (приймити за свої власні) французькі сироти. Найменьше 150.000 дітий-сиріт могло би найти приміщенє в Злучених Державах.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

НАСТУП НА ПІВНОЧИ КОШТУВАВ МОСКАЛІВ 140.000 ЛЮДИЙ.

БЕРЛІН, 1. цьвітня. — Зі східного терену війни доносять, що великий наступ російських війск скінчив ся величезними стратами російської армії. Урядовий звіт звучить:

„На сході не зайшли жадні важнійші зміни.

„Російський наступ можна уважати вже за зовсім скінчений. Протягом місяця, то є від 28. лютого до 28. марта російські війска кільканратно атакували боєву лінію Гінденбурга. Москалі вислали до сего наступу понад 30 дивізий війска (то є около 500.000 людий).

„Завдяки хоробрости і витривалости німецьких війск всі напади Москалів були безуспішні. Страти Москалів в убитих, тяжко ранених і полонених переходять 140.000, навіть після дуже умірнованого численя".

РОЗКАЗ ЦАРЯ ДО АРМІЇ ПЕРЕД РОЗПОЧАТЄМ НАСТУПУ НА ПІВНОЧИ.

БЕРЛІН, 1. цьвітня. — Дня 17. марта оголосив російський ґенеральний штаб розказ царя до армії. Він звучить:

Мої хоробрі жовніри!

Від 6 місяців, ослаблені і маючи незначні запаси амуниції і оружя, потрафили Ви здержати неприятеля.

Його Величество і держава сподіють ся від Вас славних вчинків: прогнаня неприятеля за границю. Завтра розпічнете сю велику задачу. Вірю у Вашу відвагу, у Вашу глибоку любов до царя і гаряче серце для рідної Вітчини. Тому надію ся, що Ви належито сповните сьвятий обовязок, увільняючи Ваших братів з неволі і зпід ярма ворога. Боже допоможи нам в сїм великім ділї!

Еверт,
Ґен. адютант.

В ОДНІЙ БИТВІ МОСКАЛІ МАЛИ 3.000 УБИТИХ А НІМЦІ 2 УБИТИХ І 6. РАНЕНИХ.

БЕРЛІН, 1. цьвітня. — Наступ Москалів над Диною коштував їх великі жертви в людях. Російські команданти не зважали на отрати, але гнали щораз то нові полки до атаку.

Проти одної бриґади (два полки) німецької кінноти кинули Москалі 7 полків піхоти. Напад перевела російська піхота, наступаючи у 8-ох рядах. Та заледви дійшли до дротяних перешкод, які були уміщені неред німецькими закопами. Дальше не поступили анї на крок. Три тисячі російських трупів вкрилило побоєвище. Решта утікла, повертаючи на свої давні становища. В тій битві німецька бриґада, проти якої був звернений сей напад російської піхоти, стратила всего 2 жовнірів в убитих і 6 в ранених.

---o---

НОВІ ЗАРЯДЖЕНЯ РОСІЙСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА В СПРАВІ ЗАКЛАДНИКІВ І ИНШИХ ЦИВІЛЬНИХ ЛЮДИЙ, ЯКИХ УПРОВАДЖЕНО З ГАЛИЧИНИ.

НЮ ЙОРК, 2. цьвітня. — На поданя, які внесли до російського правительства в Києві закладники і инші цивільні інтерновані особи з Галичини, щоби російське правительство позволило їм тепер повернути домів, головний командант полудневo-західної армії видав отсї зарядженя:

1) Всїх Жидів, без ріжниці на се, чи вони були закладниками, чи були інтерновані з „адміністраційних причин", належить вислати на Сибір.

2) Закладники, не-жиди, можуть собі довільно вибрати місце побуту поза тереном, обнятим воєнними операціями.

3) Цивільні, не-жиди, забрані до Росії підчас опорожненя Галичини на приказ російських адміністраційних властий, будуть заслані в такі місцевости, які вкажуть власти.

Отсї вісти походять від одного Американця, який кілька днів тому повернув з Росії. Він є членом жидівського ратункового комітету в Злучених Державах.

В АНГЛІЇ:

ПРОТЯГОМ 24 ГОДИН ТРИ НАПАДИ „ЦЕПЕЛІНІВ" НА АНГЛІЮ. — 59 УБИТИХ І ПОНАД 100 РАНЕНИХ.

ЛОНДОН, 3. цьвітня. — Протягом останних 24 годин німецькі „цепеліни" перевели три напади на Англію.

Урядовий звіт подає жертви в людях на 59 в убитих і понад 100 ранених. Число жертв не є ще зовсім точне, бо брак ще деяких звітів.

Підчас другого нападу німецькі „цепеліни" кинули також кілька бомб на Лондон. Однак шкода в будинках незначна.

НА МОРИ:

ТРИ ВЕЛИКІ АНГЛІЙСЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ КОРАБЛІ ЗАТОПЛЕНІ.

ЛОНДОН, 2. цьвітня. — В пятницю німецьке підводне судно затопило корабель „Ахілес", який числив 7.042 тон. Залогу виратувано.

В суботу затопили Німці корабель „Ґолдмавт", 7.446 тон.

Тогосамого дня затопили Німці при помочи гранатів корабель „Ешбортон", 4.445 тон, який був в дорозі з полудневої Америки.

КОРАБЕЛЬ „ОЛИМПИК" ВЕЗЕ ДО ФРАНЦІЇ 7.600 КАНАДІЙСЬКИХ ЖОВНІРІВ.

НЮ ЙОРК, 28. марта. — В тих днях відїде на корабли „Олимпик" 7.600 канадійських жовнірів на поле битви до Франції. Буде се найбільший траспорт війска від початку війни.

Корабель „Олимпик" перевозив вже війска з Англії на Ґаліполї, однак не більше як 6.800 людий.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І МЕКСИКО:

АМЕРИКАНСЬКИМ ВІЙСКАМ ГРОЗИТЬ ПОВАЖНА НЕБЕЗПЕКА.

ЕЛЬ ПАЗО, ТЕКС., 2. цьвітня. — Вісти, які надійшли від американських агентів з Мексика, доносять, що війска, які стоять під командою ґен. Герера і Кана перейшли на сторону Віллї.

Друга відомість, яка викликала затривожене в місті, є вість про мобілізацію мексиканських війск над границею Злучених Держав. На приказ мексиканського міністра війни ґен. Обрегона згромаджено понад 25.000 війска: 15.000 в стейті Чівава а 10.000 в стейті Сонора.

Приватні вісти доносять, що ґен. Обрегон має намір опустити Каранцу і підперти молодого Діяца, який веде війну проти Каранци при помочи своїх союзників в полудневім Мексику.

ПЕРША БИТВА З ВІЙСКАМИ ҐЕН. ВІЛЛЇ. — 30 БАНДИТІВ УБИТИХ.

САН АНТОНІО, ТЕКС., 31. марта. — Урядовий звіт головного команданта американських війск ґен. Фонстона звучить:

„Відділ полковника Дода напав несподівано на відділ війск ґен. Віллї. В битві згинуло 30 бандитів. Наш відділ мав 4 легко ранених. Страти неприятеля є значно більші, бо часть ранених і убитих бандити забрали зі собою.

„Крім того здобули наші війска один машиновий кріс і трохи амуниції".

НОВИЙ ІМІҐРАЦІЙНИЙ ЗАКОН. НЕГРАМОТНИМ ІМІҐРАНТАМ ВСТУП ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ БУДЕ ЗАБОРОНЕНИЙ.

ВАШІНҐТОН, 31. марта. — Нині відбуло ся останнє голосованє в палаті послів над іміґраційним проєктом Бурнета.

За проєктом Бурнета голосувало 308 послів, проти 87. Голосованє виказує подавляючу більшість так, що навіть на случай спротиву президента, отсей біль має запевнене конечне число голосів то є дві треті части всїх голосуючих.

Принятий законопроєкт Бурнета містить між иншим в собі також точку про заборону приїзду до Злучених Держав неграмотним людям.

Перед остаточним голосованєм посол Бурнет, предсїдатель іміґраційної комісії, виголосив промову, в якій вказав конечність принятя сего проєкту. Після його гадки по скінченю великої війни в Европі міліони робучого народа станутъ еміґрувати до Злучених Держав.

„Я не бою ся, — говорив Бурнет — Американця, який розумно любить також і свою давну вітчину. Але далеко більше бою ся таких людий, яким сей законопроєкт забороняє вступу до нашої держави (людий неграмотних), які приїздять тут лише по гроші, не думаючи нїколи стати горожанами нашої держави".

* * *

Важнійші точки в новім іміґраційнім законі.

Новий закон впровадить значні зміни в істнуючім іміґраційнім законодавстві. Важнійші зміни є отсї:

1. Поголовну оплату, яка дотепер виносила 4 долярі, підвисшено на 8 долярів. Отсю належитість платить ся за кожду особу у віці понад 16 літ. Особи у віці низшім ніж 16 літ сего податку не платять.

2. Корабельні компанії є обовязані тих іміґрантів, яким вступ до Злучених Держав буде заборонений, не лише відвезти до Европи, але також і звернути їм кошти подорожи.

3. Вступ до Злучених Держав є заборонений отсим особам: приїхавшим під чужим іменем, анархістам і злочинцям (з виїмком людий, які поповнили злочин характеру чисто політичного). Крім того є заборонений вступ сухітникам.

Дальше закон забороняє вступ особам, які приїхали на підставі контракту, без огляду на се, чи сей контракт був правдивий чи неправдивий.

В три місяці по принятю сего закона входить в житє ще одна точка сего закона, а іменно заборона вступу до Злучених Держав неграмотним особам. Ся точка звучить:

„Всім чужинцям у віці понад 16 літ, які не вміють читати по анґлійськи ані в жаднім иншім язиці, вступ до Злучених Держав заборонений. Лише іміґранти, які вже перед ухваленєм нового закона прибули до Злучених Держав, можуть спровадити з краю батька або діда (у віці понад 55 літ), матір, бабку, жінку, незамужну або повдовілу доньку без огляду на те, чи вони вміють читати чи ні.

„До переведеня іспиту іміґрантів щодо читаня, іміґраційні інспектори мають послугувати ся друкованими бляникетами, виданими міністерством праці. Бляникети будуть містити не меньше 30 а не більше 40 загально уживаних слів.

„Кождому іміґрантови полишаєть ся вільний вибір щодо мови, в якій хоче здати іспит з читаня".

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

ГРЕЦЬКО-КАТОЛИЦЬКЕ ЕПИСКОПСТВО І УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД В АМЕРИЦІ.

Зі смертию Владики мимоволї виринають спомини з недавної минувшини. Приходить ся нам розглянути обставини, серед яких наступило іменованє грецько-католицького епископа для Злучених Держав Північної Америки.

Від самого початку української еміґрації з Галичини і Угорщини вірні грецько-католицької церкви стреміли до орґанїзації повстаючих церковних громад в одну цїлість та старали ся виторгувати від Апостольської Столиці в Римі свого власного епископа — незалежно від римо-католицьких епископів в Америці. Головна причина сих старань зі сторони і сьвященників і народа була ся, що римо-католицькі, в більшій части айриські епископи ніяк не могли зрозуміти нашого обряду і окремішности грецько-католицької церкви. Епископи конечно хотіли підтягнути і сю церков під загальні постанови канонїчного права, щоби з часом затерти всяку ріжницю між загальною і партикулярною орґанїзацією, а опісля вже лекше пійшла би справа з усуненєм грецько-католицького обряду.

Сама річ — повільний перехід з грецько-католицького обряду на римо-католицький не був би для нїякого иншого народа таким страшним, як саме для українського народа. Се було і ще й тепер є випливом відносин, серед яких виростав український нарід в Галичинї. Там з часом приняло ся понятє, що „Русин" іде до церкви, а „Поляк" до костела. Сї понятя старала ся піддержати в Галичинї і польська шляхта і польські політичні провідники, бо вони конечно хотіли спольщити при помочи римо-католицького костела тих „латинників" Українців, які замешкують українські села у східній Галичинї.

Сю небезпеку видів наш нарід і тому власне відносить ся ворожо до римо-католицького костела. Такі самі меньше більше чувства ворушились і в нашого народа в Америці і український нарід уважав за перший свій народний обовязок недопустити до нїякої злуки „церкви" з „костелом", противно, здобути для себе цїлковиту незалежність грецько-католицької церкви від римо-католицьких епископів і сьвященників. Український нарід видить в признаню окремішности грецько-католицької церкви також і признанє національної окремішности.

Через обставини, серед яких виростав наш нарід, почала грецько-католицька церква грати велику ролю в народнім житю, особливо тут на чужинї. Церковні громади плекали в собі і народні почуваня і народну традицію; сї громади займали ся орґанїзованєм ріжних народних сьвят, манїфестацій, плеканєм народної пісні і т. д.

Коли церковні громади побудували церковні будинки, то з природи річи, вони уважали се за своє добро і їх журба обертала ся около сього, щоби за нїяку цїну не віддати мастку українського народа чужинцям. Се була також одна з важних причин, чому Українці грекокатолики витратили стільки енергії і гроша на вислане грецько-католицького епископа.

Хоч наша іміґрація до Америки дуже молода і хоч велика часть теперішних американських Українців брала участь у всїх тих змаганях, мимо сього події наступали по собі з такою скоростию, що годі їх поодиноко затямити. Дехто ще пригадує собі „Собор галицьких і угорських сьвященників", відбутий в 1899 році у Філядельфії. Сей „Собор" старав ся всїми силами розбити москвофіл о. Теофан Обушкевич; видко, що він вже тодї розумів, що з'орґанїзованє грецько-католицького епископства в Америці піднесе силу українського народа. В сьвіжій памяти остає ще заложенє „Духовної Ради", яка численними письмами, висиланими до митрополита Шептицького і до Риму пхнула справу грецько-католицького епископства вперед. Опісля З'їзд в Гарісбурґу і клич „Проч з Римом", опісля з'їзд в Клївлендї, О. і постанова скликати „Церковний Конґрес" до Бруклина, Н. Й., на грудень 1905. року — і т. д. і т. д. Ми знаємо, що проти скликаня „Церковного Конґресу" до Бруклина виступили римо-католицькі епископи так, що його відложено на март 1906. року, а остаточно заборонив сей Конґрес апостольський Делєґат у Вашінґтонї і Конґрес взагалї не відбув ся.

Всї ті змаганя зміряли до сього, щоби витворити окрему грецько-католицьку дієцезію в Злучених Державах; в тій цїли вироблено докладний проєкт орґанїзації церков, ведено аґітацію в „Свободї" і на вічах і обговорювано сю справу цїлком з теоретичного боку. І показало ся, що утворенє окремої грецько-католицької дієцезії в Злучених Державах є незвичайно тяжке до переведеня. Бо дієцезії опирають ся на територіяльнім подїлї, а тут греко-католики домагають ся з'орґанїзованя дієцезії для **народу** так, щоби кождий греко-католик в Америці належав до своєї дієцезії без огляду на се, де би він мешкав. Тимчасом канонїчне право не знає дотепер такої орґанїзації і тому утворенє такої дієцезії є цїлковитим виломом з під загального канонїчного права. В тім власне лежала і лежить цїла трудність усїх наших змагань.

Коли по довших заходах Рим згодив ся на висланє грецько-католицького епископа в особі бл. п. Сотера Ортинського, то рівночасно обмежив його буллєю „Еа семпер" до тої міри, що він не міг рушити ся без згоди римо-католицьких епископів. Се була причина, чому роля сього епископа була така тяжка, а до сього треба додати обуренє грецько-католицького духовенства і народа на такі понижаючі условя. Щойно заходом митрополита Шептицького визволив ся бл. п. епископ Сотер з тих кайданів і йому надано аж 28. мая 1913. року цїлковиту повновласть над грецько-католицькими вірними, а опісля (1914. р.) розширено і права грецько-католицької церкви. Дальшим здобутком було би утворенє окремої грецько-католицької дієцезії, але сьому перешкаджають останні події: війна і смерть епископа. Тепер ми остали без нїчого: без епископа, без инших церковних достойників, бо вони були іменовані лише до особи епископа, і без дієцезії. Свій уряд задержали лише консультори (дорадники) і то на припорученє апостольського Делєґата. Між консульторами є слїдуючі галицькі Українці: Вп. оо. Микола Підгорецький, Петро Понятишин і Володимир Довгович. Консультори мають право припоручити когось на тимчасового адміністратора грецько-католицької церкви в Америці, а іменованє його залежить від апостольського Делєґата, який на разі з конечности управляє грецько-католицькою церквою.

З сього становища ми мусимо тепер глядїти на орґанїзацію грецько-католицької церкви. Сеї справи легковажити не можна і тому заздалегідь покликані до сього чинники, оперті на силї народа, мусять брати ся до працї.

ЗАЗИВ ДО ЗАГАЛУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Перший Український Сойм, який відбув ся в Ню Йорку, а котрий репрезентував 396 українських товариств, рішив зорґанізувати усіх щирих Українців і всї Українки у Злучених Державах в одноцїльну громаду, до працї над визволенєм України.

Без огляду на се, чи вони прийшли з Австро-Угорщини, чи з російської України, без огляду на се, чи вони належать до якої церкви, чи нї. Одним словом: усїх Українців і усї Українки, котрі желають волї, добра, свободи свому народови і стоять на становищи вільної, незалежної України.

В тій цїли постановив Сойм заложити політичне Товариство під назвою: **„Федерація Українців"**.

Цїлию товариства є:

З'єднати усїх щирих Українців і усї Українки в одну велику громаду, під прапором „Федерації Українців" в цїли виборення вільної, незалежної України, без огляду, чи се малоб стати ся тепер, чи в часї мирових переговорів, по війнї, чи пізнїйше.

Федерація Українців має на цїли раз піднесений клич: „вільна незалежна Україна" поширити в масах народу до тої степени, щоб він на взір инших народів нїколи не вигас в серцях дїтий матери України, поки не сповнить ся його бажанє.

Коли ми не візьмемо у свої руки працї над визволенєм України, то нїхто сего за нас не зробить. — Як виратуватись з нещастя не всилї жаден чоловік без власної волї і помочи другого, так і України з неволї нїхто не визволить, без волї і працї цїлого українського народа.

Щоби мати сприможну працю ту розпочати, мусимо найперше з'єднатись, мусимо виробити в собі силу, мусимо в серцях нашого народу розбудити не тільки жар любови для України, але бажане, жадну до волї, до вільної України.

Се ми можемо зробити через широко розвинену аґітацію, через часописи, книжки, віча.

В інтересі кождого Українця й України лежить, щоб Україна була вільна; щоб ми не працювали для чужих, а для себе; щоб не вороги нами радили а ми самі собою; щоб гріш, складаний на державу, ішов не в руки ворогів, а наші власні.

Тодї доперва ми зможемо розвинутись і показати сьвітови нашу духову і матеріяльну силу та здібність до житя, до волї. Тодї доперва ми зможемо з рабів стати людьми; мати свої університети, вчених, великих людий; свої школи, фабрики і зуживати все велике богатство нашої землї на свою користь, а не як дотепер годувати ним своїх власних ворогів.

Ми мусимо зрозуміти, що нарід може жити повним житєм і розвиватись тільки на волї. Добре чоловікови може бути тільки у своїй власній хатї, у себе самих.

Коли ми бажаєм собі й Українї волї, то не пора нам сидїти з заложеними руками, і ждати, щоб другі за нас, за волю України проливали кров і тратили мастки; ми мусимо до сего самі рук приложити й оскільки нас лиш стати, підперти нашу справу цїлою силою: так житєм як і майном.

* * *

Старий край проливає кров за волю України. Коли ми не всилї сего зділати, то підіпрім змагання наших братів злукою, єдністю і грішми.

Година визволеня народів уже бє, а чи і для нас вибє та година, се залежати буде від нас самих, від того, як голосно і сильно ми зажадаємо від сьвіта нашої волї, нашої свободи.

Тож нехай не перезвенить ся рішуча година незамітно серед нас, бо може минути вона безповоротно.

Година се бє серед воєнного гуку і пожежі, серед згарищ, руїни і смерти. Година се є страшна, але заразом велика й віща.

Поневолені народи вмирають на те, щоб кров їх зродила нові, вільні надії, нових людий, нові свобідні поколіня.

Що кожда одиниця з нас зробила до сего часу для ідеї визволеня України?

Що Ти відповіш колись на се питанє перед своїми дїтьми, перед внуками? Що відповіш перед історією сьвіта? Що відповіш Ти перед історією України? Що Ти зробив в тім великім, кровавім часї для визволеня України? Яку жертву зложив Ти на вівтари будучої долї і волї своєї і свого народу?

Коли другі народи зуживають усї свої сили до послїдного, щоби здобути волю, а що-ж ми робимо?

Схаменім ся, поки час, щоб історія і поколіня наші не проклинали нас, так як ми проклинаємо наших предків.

* * *

Нїколи воля України не була нам так близька як у сю годину. Нїколи доля України не вимагала **від нас** так мало жертв як нинї.

Нам не мріти уже про волю України, а братись до дїла, до щирої працї. Не віки тепер рішають, а хвилї. Колесо часу біжить з шаленою скоростию. Воєнні обставини зміняють ся що хвилї. Тепер не можна нашої роботи відкладати на пізнїйше, бо що днесь може статись дійсностию, — промине завтра безповоротно.

Коли засядуть народи до найована Европи, тодї буде уже за пізно переконувати їх о стійкости, слушности нашої справи. Тепер, заки вони начнуть витичувати нові границї і права народів, час важний і послїдний і нам забрати слово. Війна може тривати довго, але вона може також скінчитись кождої хвилї.

Ми мусимо мати силу, коли хочемо, щоби нас другі народи послухали. А силу добудемо тільки злукою.

Нам треба гроша і то богато на пропаґанду й аґітацію нашої ідеї. Нам треба гроша на видавництва в справі України. Нам треба гроша на оплату людий і часописий, котрі ширилиб ідею вільної, незалежної України. Нам треба гроша на висланє делєґатів на мирову конференцію. **Нам треба постаратись через людий впливових, щоби наших домагань вислухала мирова конференція, щоб за нами хтось уплинув ся, щоби нас узнано за живучий, самостійний народ.**

На мировій конференції сьвіт рішить, чи ми є народом самостійним; чи нам належить ся воля; чи ми і на дальше маєм остати в неволї австрійській чи російській; чи ми і на дальше маємо бути не то під нормигою польською, але і належати до нової польської держави.

Коли з'їдуть ся дипльомати на сю конференцію, тодї буде вже запізно переконувати, що ми є самостійною нацією. Тодї запізно вже буде розписувати відозви і збирати гроші на наші потреби.

Нам треба тепер приготовитись. Нам треба зібрати готовий матеріял до мирової конференції, бо як ми сего не зробимо сейчас, то ми не то не варті волї, то ми не то не варті імени Українців, — але ми не варті зватись людьми.

Колиж ми не зложили на вівтари волї України своєї крови, то зложім хоть на сю цїль гроші, щоби колись нас не названо юродивими синами.

Тож лучім ся в силу, єднаймо ся без ріжниці і вступаймо в члени **Федерації Українців** як один муж, щоб вона могла промовити не голосом тисячів, а соток тисячів щирих Українців та Українок із землї Вашінґтона.

Поляки злучили ся в одно і мають понад пів міліона зорґанізованих людий; їх голос став тепер могучим, з ними сьвіт тепер числить ся.

Тож і ми не стіймо позаду инших народів, щоб нас сьвіт не викинув з числа живучих народів. Нехай і наші посли виважуть ся перед сьвітом, що й вони репрезентують народ сильний, народ живучий, а не жменку ідеалістів. В наших руках лежить хоть не вся, але всетаки велика частина долї України.

Тож до дїла, за народ, за його будучність, за волю України.

Др. В. Сіменович.

Шікаґо, дня 27. марта 1916.

ПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧІНЄ УКРАЇНИ.

(З нїмецьких голосів про українську справу).

Що значить втрата України для Росії.

Маю враженє, що в літературі про українське питанє, яка стала відомою від початку війни, заступники української справи не представили як слїд просто найважнїйшої з усїх політичної сторони справи, а саме значіня визволеня України, яке переважає всї инші зміни границь, про котрі можна подумати. Сей пункт погляду хочу ось тут розвинути.

Передівсім мусимо виходити від того, що російська Україна — про саме її істнованє знали в нас перед війною сердечно мало — се область майже подвійного простору нїмецької держави та з населенєм що найменьше 30 міліонів Українців, між якими однаке живуть ще меньшости инших народностий, загальне число яких можемо приняти на 10 міліонів.

Отже маємо тут дїло, — що не показуєть ся переважно з української літератури, — з населенєм загалом майже 40 міліонів, отже з числом, котре рівнаєть ся числу населеня Франції і значно перевисшує число італійського народу. Але що се значить побачити перед собою бодай можливість відірваня сеї области, хочемо тепер показати.

Російська держава головно з сеї причини являєть ся такою величезною грозою для европейського розвитку, бо вона зі своїм числом населеня (1914 р.) майже 180 міліонів виказує річний приріст звиш трьох міліонів. Супроти таких цифр приросту треба назвати цифри приросту нїмецької держави з якими 820.000 вже майже малими, а російська небезпека стає ще виразнїйшою, коли протиставити їй застій у прирості французького населеня і легкий упадок зросту британійського населеня, котрий показав ся — можна сказати, незамічено — вже в роцї перед війною.

І як не скінчить ся війна з Росією й які области та чужі народи, — не говорячи про Україну, — не стратилаб ся держава: все вирівнасть ся знову страта протягом декількох лїт через приріст населеня й російська небезпека сталаб серед даних обставин скорше більшою, ніж меньшою.

Візьмім наприклад чисто теоритичного випадок виключного відірваня Польського Королївства від російської державы, — можна би просто твердити, що вже в чотирох лїтах знову надоложила би ся утрата в числї населеня, що виносить тут яких 12 і пів міліона. Як ходило би про такі рідко заселені области, як Фінляндія, вирівналаб ся би утрата Росії навіть протягом одного року.

Зовсїм инакше маєть ся справа під сим оглядом з Україною. Страта 40 міліонів людий вплинулаб би дуже значно на цифри російського приросту. Крім того потягнуло би за собою відірванє України від російської держави страту декількох инших областий, котрі, самі не будучи українськими, втратили би територіяльну звязь з рештою держави. Се відносить ся до Бесарабії, що відділена українською областю не могла би лишити ся при Росії; се відносить ся до південного Криму з його музулманською більшостию населеня, вкінці се відносить ся також до кавказьких країв, музулманська більшість котрих також ледви чи могла би лишити ся в звязи з Московщиною відділена українською областю (яка в Кубанщині вдираєть ся глибоко в північний Кавказ і сягає аж над Каспійське море).

Отже визволенє України увільнило би від московської держави не тільки 30 міліонів „Малоросів" і не тільки 10 міліонів інородців, що живуть між ними, але й вже тільки в трох названих областях іще яких 16 міліонів дальших „примусових Росіян".

А на сю майже третину теперішного цїлого числа Росії припадає певно наименьше третина теперішного приросту і, коли би визволена Україна, як инакше ледви чи можна й подумати, ввійшла під політичним оглядом у взаємини з середною Европою, то вона зискала би третину з трох міліонів річного російського населеня і могла би на будуче протиставити також якусь надвишку сього числа російській решті двох міліонів.

До того треба додати, що відірванє якихсь меньших областий (як напр. Польщі) ледви чи потягнуло би за собою відірванє України, тимчасом се дуже неправдоподібне, щоб Росія, помешена о свою найбільшу чужу область, могла задержати силу вдержати при собі инші меньші чужі области, від котрих може могли би лежати в інтересі їх населеня або побідних центральних держав.

Давид Тріч.

(Osteurop. Rundschau (ч. 3).

ПАМЯТНИКИ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ.

В львівськім „Дїлї" читаємо:

На гробах наших жовнірів, Стрільців і случайно побитого населеня повинні ми ставити тривкі памятники, і то не відкладати на пізнїйше, бо инші народи та наші сусїди поставили на наших землях дуже богато таких памятників. Вони були а нас нема! А що скаже наша будучність, яка буде наша традиція?

Позволю собі подати практичний і дешевий спосіб поставленя такого памятника, котрий товариші полеглих самі без труду можуть поставити, довкола на місци.

З ломаного звичайного каменя, бетонових відломків або річного каменя будує муляр або трохи обзнакомлений робітник чи жовнір піраміду, котрої бік квадрату в долинї виносив би найменьше 2 метри. Камінь той не лучимо вапном, але так званим чорним, сірим цементом, до котрого додаємо чотири рази більше піску. На піраміді в горі ставимо хрест з можливо грубими раменами. Може се бути т. зв. вірменський хрест або трираменний український. В піраміду з полудневої-східної сторони вмуровують ся відразу камінь з глибоко тесаною написию височини метра. З металю вилита таблиця буде коштувала коло 50 корон. Коли камінну плиту не помістимо з иншої сторони сьвіта, прим. північної або західної, то знищать її мох та вохкість. Цементу треба найбільше дві бочки. Перед війною коштувала бочка по 14 кор. тепер коло 25—30 кор. Військова управа дає на ставленє таких памятників значні підмоги, з яких повинні ми користати.

Ставмо отже памятники, бо у жадного народу нема так мало памятників, епітафій, написів по сьвятинях, тривалих нагробників для заслужених людий, як на жаль у нашого. Додам вкінці, що висше поданий памятник збудований з ломаного каменя і злучений цементом перетриває многі віки.

о. Д-р Й. Застирець.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, 0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакция не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

З СЕРБІЇ Й АЛЬБАНІЇ.

З листа буковинського надучителя І. Карбуляцького до посла М. Василька.

[illegible] морочу Вас безконечним і скучним [illegible]. Справді, понурий він дещо, але має [illegible] причину в моїм теперішнім настрою, дуже [illegible] невдоволеним. Гарні ті околиці, які маю нагоду оглядати, але тільки топоґрафічно гарні. В [illegible] схід сонця, в котрого проміню [illegible] засніжені вершини гір, міг би чарувати людське серце. І ті, що в величи і красі природи пізнають і привикли бачити [illegible] тут доволі нагоди до свого Бога помолити ся. Одначе тепер, в сім важкім часі, навіть краса природи тратить на вартости і остасть ся [illegible]. Жовнір, що його покликано сюди [illegible] обовязок, проклинає навіть ті обставини, що складають ся на ту красу, тому, що [illegible] утрудняють йому сповнене обовязку.

[illegible] все тут і нове і цікаве. Край чи [illegible] місто, обичаї чи необичайність [illegible] своєрідне і мало похоже на те все, [illegible]. Як з подивом стрічав я в Старій Сербії працьовитість сербської женщини, так [illegible] ленивству й нехарности Альбанця, а [illegible] Турка. Годі повірити, які в тих двох [illegible] поступи можуть виказати тутешні люди.

В Старій Сербії, в містах мав я нагоду говорити з образованими Сербинками. Говорило ся [illegible] війну і її причини. Часто приходилось [illegible] чудувати ся твердій вірі Сербів в остаточну побіду держав почвірного порозуміня і [illegible] самообманови в дитячо-наївнім ар[illegible].

[illegible] для мене їх ненависть до нас [illegible] і їх брак орієнтації в російській політиці. Вони просто зовсім нічого не знають про национально подавлених Поляків, Українців, Білорусинів і ин., про русофільську пропаґанду в Австрії при помочи рубля і т. и. Знають лиш тільки, що Росія — їх приятелька, а „Шваби" — їх [illegible] вороги. Доказ? Тільки ви не сьмійтесь! Австрія вмішала ся в балканську політику, створила Альбанію і не хоче допустити Сербів до моря. При тім лають добрі люди свого короля й Пасіча, обсипують лайками Болгарію і Грецію і надіють ся на побіду, що дасть їм Боснію, Герцеговину, Банат і доступ до Адрії. З Хорвати великодушно резиґнують...

Альбанці, зглядно Арнаути всіх віроісповідань, зовсім инакші. Вони наші одушевлені „брати", величають нашого цісаря і султана, розповідають собі фантастичну всячину про ту чудасію, як наш цісар бере під ноги ворогів, і з нашими манліхерами в руках дуже радо полюють [illegible]. Одначе Болгари не дуже їх люблять. В [illegible] Арнаути були би зовсім можливі, як би лиш не були такі ліниві і брудні.

Сербія ціла і в кождім напрямі крайно запущена. Окрім своєї „зірки" (фузлем смердячої сливовиці) Серби не мають нічого власного. Я все був цікавий довідати ся, що прецінь мотлиб вони [illegible] Боснякам, які в поступі значно їх випередили. Одначе на те не було відповіди. Вони повторяли завзято: „свободу!" Я й над тим застановляв ся і прийшов до того, що і „свобода" не є поняттєм абсолютним, бо кождий рад би собі її скроїти на власну міру.

З [illegible] і донесень „Буковини" довідую ся на велику радість собі, що й там уже більше пильности і праці. Жмінка тих учителів, які ще є на Буковині, сповнює в більшій части свій обовязок, і се добре, бо дуже, дуже воно потрібне. В листі 16 Сiчня виразили Ви, Впов. Пане, українському учительству слова найбільшої похвали. І се також мене врадувало, за що Вам найсердечнійше дякую. Я переконаний, що українське учительство також з війни верне несплямлене і гідне похвали, бо воно всюди сповнює свій обовязок. По війні нам учителям не треба буде здавати [illegible] звітів перед високим краєвим Соймом. Нашими звітами будуть ті медалі хоробрости й инші найвисші відзначеня, що їх учительство [illegible] заробило, і я думаю, що батьки краю сим разом мусять нас вислухати.

ВІЧЕ В ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

В четвер, дня 6-ого цьвітня с. р. о годині 7.30 вечером буде українське віче в Елізабет, Н. Дж., в Лотвінс Гол, 154 Со. Парк і ріг Фронт улиці.

На вічу буде промовляти делеґат від Українців із Швайцарії п. **Микола Цеглинський** й инші бесідники.

Просить ся українську громаду о як найчисленнійшу участь.

Комітет.

ВІЧЕ В ШІКАГО, ІЛЛ.

Дня 9-го цьвітня, в неділю, о 3-ій годині пополудни в галі Крехняна, ріг Нобель і Юрон улиць, відбудеть ся всенародне українське віче.

На вічу крім своїх бесідників будуть промовляти пп. **Мирослав Січинський** і **Микола Цеглинський**, недавно прибувший гість зі старого краю. Тож спішіть всі на віче почути, що дієсь у старім краю.

За Комітет:
Др. Сіменович.

З УКРАЇНСЬКОГО ВІЧА В НЮ ЙОРКУ.

В минулу суботу, дня 1-ого цьвітня с. р. було в Ню Йорку, у великій салі „Вебстер Гол" поважне манїфестаційне українське віче.

Треба нюйорським Українцям признати, що хоч віче оголошено доволі пізно так, що не було вже часу за ним поаґітувати, всетаки прибули вони на віче в поважнім числі, а також і се, що на вічу поводили ся так поважно і достойно та слухали промов з такою пильною увагою, як сього не можна помітити на жаднім чужинецькім чи американськім вічу у Злучених Державах. Се вказує на зрілість Українців до політичної акції.

Віче зачало ся о 8-ій годині. Отворив віче **п. Омелян Ревюк**, котрий предложив на предсїдателя віча п. П. Задорецького, а на секретаря п. В. Лотоцького, що зборн одноголосно приняли.

Опісля **п. Заборецький** привитав збори і представив їм делеґата від швайцарських Українців п. М. Цеглинського, котрому першому уділив голос.

П. М. Цеглинський виголосив довшу промову, яка була критикою на відношене Австрії до Українців і на українську політику в Австрії підчас війни. Бесідника часто нагороджували вічевики грімкими оплесками. Про сю промову напишемо ширше окремо, тому на сім місци про неї лише згадуємо.

Опісля виголосив гарну промову **п. Омелян Ревюк**, вказуючи у своїх виводах головно на се, що відношенє Австрії до Українців не нове та, що вони віднеї дістали за службу се дістали в заміну польське ярмо, а як здобули собі в сій державі які права, то се мають завдячувати лише своїй власній праці і боротьбі, а навіть крови найліпших своїх синів, пролитій у тій боротьбі. Промову п. Ревюка витано також бурею оплесків.

По обох сих промовах розвела ся **дискусія**, в якій забирало голос більше бесідників, причім на ріжні запити п. М. Цеглинський давав відповіди і поясненя.

Пишучи про сю дискусію годі поминути прикрого інциденту, а то виступу трох бесідників, котрих годі инакше назвати як крикунами. І коли поведенє цілих зборів треба піднести яко поважне і серіозне, то тих кількох крикунів кождий мусить напятнувати.

Є на сьвіті такі люди, котрі мусять вирвати ся зі своїм говоренєм, не тому, що того їх говореня потрібно, але тому, аби говорити — аби показати, що вони теє... вміють говорити.

Не маючи чим пописати ся, бо таким людям звичайно не достає слова критики і ясного погляду на справу, кинули ся вони з лайкою на українську пресу і на делеґата Загальної Української Ради п. С. Демидчука. Тим крикунам здавало ся, що вони що найменьше галицькі прокуратори внеполітичнього покрою, а українська преса і делеґат з Відня, се обжалувані, яких вони піддають під засуд. Одначе лайками і клеветами навіть внеполітичні прокуратори не оперують, тож инші бесідники здерли з них прокураторську тоґу і вони сіли маком, тимбільше, що бачили, що цілі збори були обурені проти них і не хотіли їх слухати.

Мимо того прикрого інциденту, без якого було би обійшло ся, як би деякі не вирвали ся — цілком як то кажуть „ні пришити ні прилатати", — віче випало гарно і всі були вдоволені не лише з промов двох головних бесідників але і з вияснень, які почули підчас дискусії, а в тім навіть вияснень иншими бесідниками згаданих ненотрібних „виривань" трох панів крикунів.

Вкінци предсїдатель зборів **п. Задорецький** подякував вічевикам за участь і пильне вислухане бесідників і зібрані, відсьпівавши народні гимни, розійшли ся домів.

На галї зібрано на Фонд визволеня України при Федерації Українців у Злучених Державах $99.32.

Секретар віча.

НОВИНКИ.

ВОЄННІ СТРАТИ ГАЛИЧИНИ В БУДИНКАХ.

Галицьке намісництво обчислило доси в 59 повітах Галичини воєнні страти в будинках. Спалених або знищених є 64.040 домів і 113.324 господарських будинків в 1.267 сільських громадах і 110 містах та місточках. Наслідком того 58.225 родин остало ся без даху над головою. З переглянених доси повітів найбільшому знищеню уляглн перемиський, ярославський і ниський. В цїли перезимованя бездомних заряджено до 15. падолиста м. р. будову 158 бараків і 2.500 хат, а 12.921 домів направлено. В бараках приміщено 3.468 родин, в хатах побудованих 5.323, в направлених 16.769, в нанятих убікаціях 29.059, а в опорожнених виходцями до Росії зі східних повітів 3.609 родин.

НОВІ ЗЕЛІЗНИЧІ ЛІНІЇ В БЕСАРАБІЇ.

Від кількох тижнів працюють московські піонїри над покладенєм нових зелізничих ліній в Бесарабії. Поза фронтом побудовано яко відногу одеської лінії зелізницю з Хотина до Ляри; на Подолю побудовано більшу скількість відлиниць, що ведуть до Галичини; в полудневій Бесарабії почнесть ся будувати нову лінію з Рені до Ізмаїла здовж берега Дунаю. Працюєть ся поспішно над будовою дальших ліній. Зелїзниці, які пляновані були вже з вибухом війни, мають служити Росії для чисто військових цілий.

БОЛГАРСЬКІ СЬВЯЩЕНИКИ ДЛЯ РОСІЙСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ В НІМЕЧЧИНІ.

Німецьке правительство звернуло ся до Софії з просьбою о надісланє сьвящеників, що вміють по московськи, до таборів російських полонених. Болгарське правительство віднесло ся прихильно до тої просьби і вислало вже до Німеччини кільканайцять сьвящеників. Болгари, як звісно, є православної віри подібно як Москалі.

ПОЛОНЕНІ В РОСІЇ.

Авґустин Домбровський, учитель у Ворони (Товмач) — Курган, Тобольска губ., рота VIII. Дмитро Батюк, учитель з Жабя. Максим Гурій, учитель в Озимини (Самбір) і Яків Луців, учитель з Попелів (Дрогобич) — Омск, Сибір, концентраційний лягер, VI. рота.

ПЕРЕДІСТОРИЧНІ ЗНАХІДКИ НА БУКОВИНІ.

При копаню стрілецьких ровів на буковинськім фронті відкрито передісторичні гроби, в яких знайдено богато ножів з камяної епохи, глиняні посуди з написами і статую жерця. Все призначено до міского музея в Чернівцях.

ВИВЕЗЕНІ ДО РОСІЇ.

Вартоломей Фуртак, управитель школи в Купчинцях, о. декан Волод. Громницький, парох з Тернополя і Микола Кулачковський зі Львова находять ся: Перм, Польський комітет, ул. Покровська 75.

ПОВНЕ ЗАСТАНЄ ЗАГАЛЬНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РАДИ

відбуло ся у Відни 1. марта с. р. з таким порядком нарад: 1. Звіт президії з діяльности. 2. Справа розмежованя українських територій. 3. Справа делеґацій З. У. Р. в Галичині. 4. Справа фондів призбираних американськими Українцями. 5. Внески і запити.

ВІСПА В ГАЛИЧИНІ Й НА БУКОВИНІ.

Від 6. до 12. лютого с. р. сконстатовано в Галичині 1622 випадків занедужаня на віспу в 54 повітах (356 громадах), а на Буковині 26 випадків в 6 повітах (10 громадах). Усі випадки відносять ся до місцевої людности.

БОЛГАРСЬКИЙ ТЮТЮН.

Часопись „Табаквелт" доносить, що після звіту болгарського міністра фінансів засоби тютюну з 1914 р., яких є на звиш 12 міліонів кільограмів, будуть тепер продані центральним державам. До Німеччини вивезено вже 55.000 кл.р. болгарського тютюну.

ПЕРША УРЯДОВА ОПОВІСТКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ В ВОЛОДИМИРІ ВОЛИНСЬКІМ.

З Володимира Волинського пишуть до львівського „Діла":

Велику радість викликала тут поява першої урядової оповістки в українській мові. Хоч яке се дивне, — доси в старій столиці українських князів виходили оповістки лише в німецькій і польській мові. Українська мова мала права на папері але ввести їх в житє було тяжко — із-за прихильности наших сусідів...

Перша українська оповістка вийшла із Городської Управи Володимира Волинського п. н. „Додаткове оголошенє в справі поборення плямистого тифу", датована в лютім 1916, підписав: ц. к. правительственний комісар Мартинець в. р. надпоручник.

Хоч український текст знайшов ся на останнім місци, поява зробила дуже гарне враженє.

Міщани манїфестаційно прибивають українську оповістку на своїх хатах.

ДОХОДИ ВАТИКАНУ МАЛІЮТЬ.

„Ліберте" пише: Буджет Ватикану за рік 1915 виказав значний недобір. В 1916 р. недобір зросте. Жерел доходу щораз то меньше. Воюючі і невтральні держави не надсилають гроший, або значно меньше ніж перед війною. А видатки, особливо на дипльоматію, ростуть.

КОНЦЕРТ В ДЕЛЯТИНІ.

З Делятина пишуть до львівського „Діла": В суботу дня 12. лютого с. р. відбув ся в сали „Української Каси" в Делятині концерт на дохід Українських Січових Стрільців. Концерт випав дуже вдатно. В гарно удекорованій сали, прикрашеній стягами осередних держав, зібрала ся велика сила гостий. Всї бічні кімнати переповнені, богато людий відходило без білєтів. З'явили ся також майже всї перебуваючі тут офіцири. Промову по німецьки виголосив посол др. Лагодинський; витаючи зібраних, пояснив українську справу і її значінє. На особливу увагу заслугували хори і сольо фортепянове та скрипкове. Чудово відограв челльове сольо о. Бобикевич з Саджавки. З одушевленєм вислухала публика гимни національні і народні. По концерті відбув ся комерс. Бажаним було, щоб такі концерти відбували ся по всїх містах і місточках. Хорови делятинському побажати треба як найкрасших успіхів.

ПОДОРОЖІНЄ ПАПЕРУ В ШВЕЦІЇ.

До „Берлінґске Тіденде" доносить із Стокгольму, що шведські фабрики паперу заявили, що супроти подорожіня сировця ціни паперу будуть знов підвисшені о 20% так, що тепер будуть вони висші о 50% від нормальних цін.

ДАР СЛОВІНСЬКОГО ЕПИСКОПА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Для нещасливого потерпівшого братнього українського населеня в Галичині прислав князь епископ люблянської дієцезії Еґліч на руки Митропол. Ординаріяту у Львові квоту 4650 К, зібрану на сю ціль в люблянській дієцезії.

ЗАБОРОНЕНА КНИЖКА В ЧЕХІЇ.

На внесенє ц. к. дирекції поліції в Празі заборонила ц. к. Краєва Рада Шкільна в Опаві ширенє книжки „Уцме се руски" (Вчім ся по російськи) укладу В. Геращіна.

ТЕЛЄҐРАФІЧНЕ ПОЛУЧЕНЄ ЛЬВОВА З ВІДНЕМ.

Львівське „Діло" доносить: Вже в найблизшім часі має наступити отворене телєґрафічного руху міх Львовом і Віднем та рештою монархії. До приватного ужитку телєґраф на разі буде відданий з деякими обмеженями. В кождім разі користати будуть з нього редакції часописий, банки і инші інституції. Телєфону для приватного ужитку ще не скоро буде можна дочекатись.

ЗНАЙДЕНА РОСІЙСЬКА МІНА.

Муляр Ян Штіц, занятий роботою на львівськім головнім дврці, знайшов в каналї міну, полишену імовірно Росіянами, яка ще не вибухла. Віддано її команді дврця.

БАНКРОТСТВО ШАБЛІ.

Болгарський військовий заряд на основі досьвіду узнав шаблю на війні непрактичною. Скасував її у всіх військ, з виїмкою кінноти, а замісць неї запровадив на час війни баґнет.

НОВА БОЛГАРСЬКО-СЕРБСЬКА ВІЙНА.

Се вже на афонській сьвятій горі. Як доносить „Рус. Ведомості", побили ся там до крови болгарські черції з сербськими. Часть монастиря Химандара, замешканого Сербами, спалена.

ВІСПА В СТАРІМ КРАЮ.

В часі від 6. до 12. лютого с. р. стверджено в Галичині і на Буковині 1.652 случаїв віспи в 366 громадах, на Шлеску 5, а в инших краях Австрії 66 случаїв.

ПОВОРОТ КИЇВСЬКИХ ШКІЛ ІЗ ЗАСЛАНЯ.

Міністерство народної просьвіти дозволило третій і четвертій київській гімназії повернути із Вороніжа зглядно Саратова. На се згодили ся військові власти і обі ґімназії перенесли ся вже до Києва. За те не пощастило київському університетови. Мимо пильних заходів університетських властий годі було виклопотати дозвіл на поворот і університет веде дальше вандрівне житє у Саратові.

НАФТЯРСЬКІ КОНТРАКТИ ВОГАЛИЦЬКИХ СУДАХ.

Львівське „Діло" пише: Перед війною французьке товариство Монтеи закупило по Галичині нафтові терени, маючи між иншим на оці також шпіонські користи. Тепер в ріжних сторонах Галичини розпічнуть ся процеси для уневажненя пороблених контрактів. Перший такий процес назначено на день 12. марта в Турці. Пізваними сторонами є підприємство Турка Яблонівська і турчанський парох, котрий в імени громади продав нафтовий терен.

ПОЗІР ПІТСБУРЩИНА!

Всї українські громади в Пітсбургу і околиції, котрі бажалиб устроїти у себе віче, на якім промовляти буде секретар Федерації д. М. Січинський, зволять вислати своїх делегатів на нараду в тій справі, яка відбуде ся дня 9-го цьвітня о год. 3-ій пополудни в кімнатах читальні „Січи" 672 **Preble Ave., North Side [Woods Run], Pittsburgh, Pa.**

Колиб деяким громадам не можливо було вислати своїх делегатів, то прошу листовно віднестись в справі віча до Вп. З. Бичинського, члена Загального Комітету Федерації Українців, **Box 1376, Pittsburgh, Pa.**

41 Др. В. Сіменович.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Читальня ім М. Шашкевича в Пітсбургу, Па. просить тих членів, що виїхали і забрали з собою випожичені в читальни вартісні книжки і їх не звернули, щоби зробили се найдальше до послїдного дня в цьвітни, бо в противнім случаю подасть ся їх імена до відома загалу. Голоситись на адресу секретаря: Eustachy Bereznitsky, 716 Carson St., Pittsburgh, Pa. (South Side). 40-41

НОВА КНИЖКА.

ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА КНИЖКА П. З.

РОСІЯ Й УКРАЇНА.

Автором сеї книжки є М. Михайленко (се прибране імя одного звісного українського письменника з Галичини). Перше виданє тої книжки появило ся торік у Швайцарії. З уваги, що в нїй обговорена дуже важна справа і що книжка дуже добре і цікаво написана, видано її і для американських Українців і належить сподїватись, що вона сповнить свою місію.

Доси власне такої книжки у нас не було. Богато наших людий знає мало про російсько-українські відносини в минувшинї і тепер. А се потрібне особливо, як треба виложити темноту кацапови або нічого незнаючому Москалеви або й такому Українцеви, котрий вірить у „славянофільство", а про відношенє України до Московщини і Московщини до України — говорить з памяти, або, як то кажуть, — „без памяти".

Зміст сеї нової книжки такий:

I. Вступ.

II. Політика російського уряду супроти України.

1. Від Переяславського договору до повного зруйнованя самостійности України.
2. Російський уряд супроти українського національного відродженя.
3. Українська справа в „конституційній" Росії.

III. Українська справа і російське громадянство.

1. Від початку 19-ого століття до революції 1905-6. р.
2. Підчас конституційної ери.

IV. Росія — й українська справа в Австрії.
V. Польсько-російський спір за Україну.
VI. Протиукраїнські пляни Росії в теперішній війнї.
VII. Україна і теперішна війна.
VIII. Манїфест до „російського народу" в Австрії.

Книжка має 64 сторін; ціна одного примірника виносить 15 центів, а з почтою 20 центів (можна присилати в почтових марках).

Ся книжка надаєсь до масового пошireня на зборах, народних вічах і т. п. нагодах.

Хто замовить більшу скількість примірників, дістає опуст. І так:

12 примірників (вже з почтовою оплатою) $1.50.
60 примірників (вже з почтовою оплатою) $6.50.
120 примірників (вже з почтовою оплатою) $12.00.

Замовленя посилати на адресу:

„SVOBODA".
83 Grand Street, Jersey City, N. J

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сїй рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщенє, а за дальші поміщення по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую свого брата **ІВАНА ДАНИЛЯКА** з села Зеленів, повіт Кіцмань, Буковина. 13 літ тому як приїхав до Америки. Послїдними часами перебував в Арізонї. Хто би о нїм знав або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Sam Danelak, 34 E. 7th St., New York, N. Y. 39-44

Пошукую **МИКОЛУ ШИПІТКУ** з Костїльник, повіт Заліщики. Голоситись на адресу: Onufer Stransky. 1122 — 97 Ave. W, New Duluth, Minn. 41

Пошукую **МАТЕЯ СТАРКА**, який перебував перед двома роками в Вінніпеґу, Ман., Канада, **ПЕТРА КУЗЬКА**, який перебував в Йорктон, Саск. і **ЙОСИФА КОШІЛЯ** в Портедж ла Прейрі, Альта., Канада. Хто би о них знав або вони самі, нехай зголосять ся на адресу: Wasil Stasiuk, 70 Copland, Detroit, Mich. 41-43

Анна Кузенко пошукує свого краяна **МИХАЇЛА ГАСЮК** зі Стриганець, повіт Товмач. Відомість про него прошу подати на адресу: A. Kuzenko, 44 Laughton Ave., West Toronto, Ont., Can. 41-42

РЕСТАВРАНТ НА ПРОДАЖ З ДОБРЕ ВИРОБЛЕНИМ БИЗНЕСОМ.
143 E. 4th ST., NEW YORK CITY. 38-43

ПРОДАМ ДЕШЕВО ЦЕРКОВНІ РІЧИ викінчені лише з дерева: два кивоти і одні двері. Голоситись на адресу: Mrs. M. Harmatuk, 619 E. 12th Str., New York, N. Y. 39-41

ДИППЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ
і саучахка нюйорського університету учить англійського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських паперів. Інформації устні або писемні уділюю: 18—
M. SCHWARTZ, 168 East 89th St., New York, N. Y.

ВАЖНЕ! Чи кождий Українець читає книжки? А як читає, то які? Дорогі Братя Українці, ми знаємо, що тільки за помочию добрих і наукових книжок можемо прийти до осьвіти, бо з таких книжок можна довідати ся, що в сьвітї діяло ся і що діесь і що буде дїяти ся. Отже у нас можна такі книжки отримати.
MIZNARODNA KNYHARNIA,
1949 W. Erie St., Chicago, Ill.

ДАРОМ! Чи хочеш одержати великий і гарний годинник вартости $7.00? Незвичайна нагода є тепер. Пиши по інформації, залучаючи 2 центи марками. 41до49
BOSTON SUPPLY CO.,
159A Endicott St., Dep. W. Boston, Mass.

100 Корон за 13 ДОЛЯРІВ

ВИСИЛКА ГРОШИЙ

НА ВЕЛИКОДНІ СЬВЯТА до ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ

Єсли висилаєте гроші до краю своїм родинам і знакомим, то висилайте через кождому знану вже не від нині

S. MILANOWYCZ & WEIL CO.,
193 Grand Street. Jersey City, N. J.

Ми висилаємо гроші по як найтаншім щоденнім (теперішнім курсі), скоро і безпечно; за вислані гроші і за певність суми

ЦІЛКОВИТО ҐВАРАНТУЄМО.

Хто не має наших паперів і ковертов, то нехай напише на якімнебудь папери імя посилаючого, і хто має гроші в краю відобрати, та пришле до нас на понизшу адресу разом з моні-ордером або грішми в реджістрованім листі, то по отриманю ми вишлемо гроші до краю, а Вам зашлемо посьвідку від грошей.

Пишіть на адрес:
S. MILANOWYCZ & WEIL CO.,
193 Grand Street. Jersey City, N. J.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! Вишлемо Вам доляровий підручник, богато ілюстрований. Залучіть лише 5 центів на пересилку на адресу: **G. W. & D. H., 641 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.** 37-56

ДІВЧАТА! нащо вам служити в таких місцевостях, де не живуть наші люди, де нема товариств, де нема церкви і української школи. А у великім місті Гартфорд в Конектікот все те маєте на місци. Напишіть до нас кілька слів, а ми вистараємось для вас тут о добру службу, де платять від $5.00 до $7.00 на тиждень. Голосіть ся сейчас до: Miss Pauline Podilczyk, 273 Harmington Ave., Hartford, Conn. 36-41

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
DR. JOHN SMITH, JR.,
СПЕЦІЯЛІСТ-ХІРУРГ
327 E. 17 St., New York, N. Y.
Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділі і сьвята від 10-ої рано до 4-ої пополудни.
Телефон: Stuyvesant 4493.

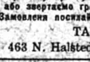
КАТАЛЬОҐ НАЙКРАСШИХ ШТУК МАҐІЧНИХ з всякими приборами, як: цьвяги, тарілки, шклянки, фляшки, штилети, карти, кулї, поучаючий замінювати воду у вино, молоко, чорнило, штуки зникання річий і богато других, яких кождий легко виконає а притім розвеселить товариство і наіть може заробляти сим гроші. Катальоги висилаємо даром. Адресуйте: 13-51
AM. BOOK & NOV. HOUSE, Box 371, Cleveland, O.

КОЖДИЙ сьвідомий Українець повинен мати в своїй хаті портрети великих українських мужів як: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницького і І. Мазепи. Величина 16x20 цалів, ціна 50 центів за один. Книжки до читаня, молитвенники, кобзарі і всякого рода календарі. Катальоґ висилаємо даром. Пишіть на адресу: 76—
RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

РІДКА НАГОДА — 50 ЛОТІВ МУСИТЬ ПРОДАТИ СЯ ДО ТРОХ ТИЖНІВ.

Ціна дуже низька від 25—35 долярів одна лота. Коли хто купить більше лотів разом, то ціна ще низша. Сусїдні лоти випродано по $150.00 і висше. Меньше від 5 лотів не продаєсь. Сї лоти надають ся на малу фарму, бо можна їх набути в 30-ть, 10-ть, 6-ть і 4-ро акрових кусниках. Земля від довгів чиста, за що ручить ся. „Дїд" видаєсь зараз. Тільки за готівку. Землї положені в в гарній околици стейту Ню Джерзи в Маляґа Сити. До стациї 5 мінут ходу. Хідники є готові. Тому зголошуйтесь листовно або особисто до адвоката, Українця, на адресу: 40-45
AUGUSTIN SMITH,
327 E. 17th St., New York City.

ПРОТИ РЕВМАТИЗМУ!

Хто терпить на ревматизм, може улекшити сї прикрі болї, носячи на пальци сей магнетичний перстень. Сей перстень має лїчничі власности, управильнює циркуляцію крови. Без зайвих видатків на дороґі ліки, сей перстінь віддасть Вам ту саму присугу значно дешевше. Даємо ґваранцію або звертаємо гроші. Ціна $1.00.
Замовленя посилайте на адресу: 23вч—
TAYCHERT CO.,
463 N. Halsted St., Chicago, Ill.

ВИЙШЛИ З ДРУКУ НОВІ КНИЖКИ.

	цнт.
ВЕСЕЛА ЧИТАНКА з образками	15
ГАЛИЦЬКІ АНЕКДОТИ. Гумористичні оповідання	10
ГАЛКА СМЕРТИ. Воєнне оповіданє	5
ДЯК. Оповіданє Марка Вовчка	15
З ДНІВ КРОВАВОЇ ВІЙНИ. Віршоване оповіданє	25
ІЗ ЗВІРЯЧОГО ЦАРСТВА. Сотня найкрасших казок	20
ОПОВІДАНЄ ПРО СОРОК РОЗБІЙНИКІВ	20
ЯК ІВАНКО ЗРОБИВ ЧУДЕСНЕ СУДНО І ДІСТАВ КОРОЛІВНУ ЗА ЖІНКУ	10
ЯК МЕНЕ ВИБИРАЛИ ДРУЖБОЮ. Веселе оповіданє	10
ЯК МЕНЕ МОЇ ТАТУНЬО ЖЕНИЛИ. Збірка гумористичних оповідань	40
ЯК ПАН СОБІ БІДИ ШУКАВ І ЯК СОБІ ЇЇ НАЙШОВ	15
ПІСНІ ЕМІГРАНТІВ	10

Замовленя посилайте на адресу: в—
„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

НА ВЕЛИКОДНІ СЬВЯТА

ПОСИЛАЙТЕ ЖЕЛАНЯ ДО РОДИНИ І ЗНАКОМИХ.

ПАПЕРИ ЛИСТОВІ з друкованим желанєм на Воскресенє Христове до Родичів, до Родини, до Жінки, до Брата, до Сестри, до Шваґра; сих 6 паперів коштує ....15 цнт.
Папери позолочувані, оздоблені цьвітами і образками, 2 штуки коштує ....15 цнт.
Папери позолочувані, оздоблені цьвітами і образком Ісуса Христа, висаджені перлинками, одна штука коштує ....15 цнт.
КАРТКИ ПОЧТОВІ з українським написом, в ріжних видах, з образками сьвятими і сьвітськими на Великдень, 10 штук ....25 цнт.
Картки вишивані шовковими цьвітами, одна штука ....10 цнт.
СКЛАДАНІ ВІВТАРИКИ з різьбленим образком Ісуса Христа, приоздоблені цьвітами і голубами, позолочувані; вигідно можна їх висилати почтою на дарунок; одна штука ....10 цнт.
Замовленя і гроші посилайте на адресу завідателя Української Книгарні 38в47
BASIL HRISHKO,
701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

Даром!

ВЕЛИКИЙ ВОЄНИЙ ЗОШИТ, який містить 58 образків знятих з поля битви. На сих образках побачите як то війна виглядає! Сей зошит даємо даром до книжки з ТЕРЕНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ. Се є дуже інтересна книжка під сю пору. Коштує лише 40 цнт. Гроші можна присилати стемпсами. Наклад невеликий, тож спішіть і пишіть еще нині до: RUSKA KNYHARNIA, 34 E. 7th Str. New York, N. Y. —18—

УЧІТЬ СЯ ПО НІМЕЦЬКИ.

Вийшла з друку нова книжка в польській мові, з якої легко научите ся читати, писати і говорити по німецьки. Понеже тепер брак такої книжки в українській мові — то користайте бодай з польської і учіть ся мови, яка побіч анґлїйської є кождому потрібна. Книжка до науки німецької мови коштує 75 цнт. Замовленя посилайте до: 32в—
RUTHENIAN BOOK STORE,
701 W. Lackawanna, Ave., Scranton, Pa.

ФАРМА НА ПРОДАЖ

— рідка нагода, 80 акрів. новий дім, стайні, курники, 2 дійні корови, 2 коні, свині і кури. Тягарові вози і звичайні знаряди рільничі, запас сїна, вівса і иншої паші для худоби. При тім є сад. Землї положені при головній дорозі в сусїдстві богато фабрик. Збір — великий. Ціна $1600, готівка $500. Ми також маємо більші і меньші фарми. 40-42
KUTYN & CO.,
194 Bowery, Room 204, New York, N. Y.

РОБІТЬ собі самі ПИВО і ГОРІВКУ.

Велика новість. Броварняний експерт зробив славне відкритє. ГОРІВКУ і ПИВО можете виробляти в своїй власній хаті. Все що до того потребуєте, се однофунтова пачка нашого "AMBREW" ЗГУЩЕНОГО ЕКСТРАКТУ з солодости ячменю і хмелю і дрібка цукру і води. Однофунтова пачка "AMBREW" згущеного екстракту коштує тільки $2.00, а з неї зробите 5 ҐАЛЬОНІВ, доброго, сьвіжого, іскрячого і з піною пива. Я засилаю точне поученє з кождою пачкою, а все що еще потребуєте додати, то цукру і води. Се може зробити і мала дитина. Нема клопоту анї трудности. Зробите се в кількох хвилях. По зробленю пива стягніть до баньки або фляшок, так щобисьте все мали його під рукою, в день і в ночи, коли тільки схочете пити. Коштувати буде Вас тільки 2 ЦЕНТИ склянка. А що більше, Ви будете мали ЗОВСІМ ЧИСТЕ ПИВО: "AMBREW" ЗГУЩЕНИЙ ЕКСТРАКТ є під ҐВАРАНТІЄЮ ПРАВА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ О КОРМІ І НАПОЯХ. А наколи ви мешкаєте в прогібіційних державах, то ви маєте право робити пиво для себе і своєї родини, так як се міліони людий роблять. Право Вам забезпечує. А впрочім, як можете обійтись без пива, коли його можна самому зробити в своїй хаті легко і дешево. Зашліть тільки $2.00, а я Вам сейчас вишлю почтою, оплачено, ОДНОФУНТОВУ пачку "AMBREW" ЗГУЩЕНОГО ЕКСТРАКТУ, — яка вистарчить на 5 ґальонів цілком чистого, острого ПИВА.

"Ambrew" згущений екстракт виробляють в сім будинку.

Або пішліть менї $1.50, а вишлю Вам "ZANOL" ЗГУЩЕНИЙ ЕКСТРАКТ, з якого можете зробити 6 КВАРТ найлучшої горівочки, яку Ви коли пили. Пийте горівку зроблену з "ZANOL" своїми руками в своїй хаті, а заощадите кошти на доставників і видаток на лайсенс. Не треба Вам лайсенсу, можете свобідно пити горівку зроблену з "ZANOL" ЗГУЩЕНОГО ЕКСТРАКТУ. Не робить ріжниці, чи жисте в прогібіційних державах чи нї; ніхто Вам не заборонить виробляти горівки з "ZANOL" ЗГУЩЕНОГО ЕКСТРАКТУ. В богато стейтах замкнено сальони, але тепер з кождої маленької фляшчини "ZANOL" згущеного екстракту можете зробити ЦІЛУ КВАРТУ ДУЖЕ ДОБРОЇ ГОРІВКИ.

Так "AMBREW" ЗГУЩЕНИЙ ЕКСТРАКТ до роблення ПИВА, як і "ZANOL" ЗГУЩЕНИЙ ЕКСТРАКТ до роблення ГОРІВКИ, є під ґваранцією прав Злучених Держав о кормі і напоях, а лікери зроблені з "ZANOL" ЗГУЩЕНОГО ЕКСТРАКТУ були нагороджені золотими медалями на сьвітовій виставі в Шікаґо.

"Zanol" згущений екстракт виробляють в сім будинку.

Спробуйте самі. Пішліть $2.00 на ОДНОФУНТОВУ пачку "AMBREW" ЗГУЩЕНОГО ЕКСТРАКТУ, яка вистарчить на 5 ҐАЛЬОНІВ чистого острого пива. Або пішліть $1.50 на 6 бутельок "ZANOL" ЗГУЩЕНОГО ЕКСТРАКТУ, з яких зробите 6 КВАРТ ГОРІВКИ. Наколи хочете мати горівку і пиво, то зашліть $3.50. Замовленя висилаємо відворотною почтою, пересилку оплачуємо самі, в звичайнім пакунку, без означення, що в нім знаходить ся. ЗА ЗАДОВОЛЕНЄ РУЧИМО.

Наколи по спробованю наших ЗГУЩЕНИХ ЕКСТРАКТІВ в своїй хаті не будете задоволені, можете відіслати нам незужиту часть в протягу 30 днів, А ГРОШІ ВАМ ЗВЕРНЕТЬ СЯ БЕЗ ЗАСТЕРЕЖЕНЬ. Адресуйте так:
A. P. OWENS,
GENERAL SALES AGENT,
309 W. 22nd St., Dept. B., New York, N. Y.

З краю чорних діямантів.

ПРИЗНАНЄ ПАНІ РАБОВОЇ ЗА УСПІШНЕ ВИЛІЧЕНЄ БОЛГАРСЬКИМ КРОВНИМ ЧАЄМ.
Ані один лік не поміг їй так, як Болгарський Кровний Чай.

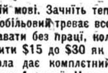
О Г. Г. фон Шлїкова Болгарськім Кровнім Чаю наша родичка пані Вінцентова Раба, Вакс 159, Колієрс, В. Ва., надіслала нам слїдуючу допись:

„Дякуючи Вам за Болгарський Кровний Чай можу сказати, що се дуже добрий лік; дотепер уживала я ріжних ліків на болї голови, хребта і ніг, донак ні один з них не поміг менї, тому зволтьте заслати менї еще три дози".

Одну велику родинну дозу Болгарського Кровного Чаю, яка вистарчить на 5 місяців за $1.000 вишлє денебудь:
Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. — Adv.

DR. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 East 58th St., New York, N. Y.
Межи 1st Ave. і Ave. A.
СТАРОКРАЄВИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЛІКАР.
Лїчить успішно всї жолудкові недуги; легких, нирок і всї другі внутрішні недуги. Лїчить падачку і секретні недуги мущин і женщин. З великим успіхом лїчить ревматизм, рани на ногах, лишаї, всї скірні виклди, як також дитинні недуги. Лікар говорить по українськи і сам виробляє ліки. Офіс отворений від 9-ої рано до 8-ої вечером, як також в неділї і сьвята. Хто не може приїхати, нехай пише на повисше подану адресу.

КОЖДИЙ ЧЛЕН У. НАР. СОЮЗА АБО ПЕРЕДПЛАТНИК „СВОБОДИ"
наколи пришле 10 адресів своїх знакомих, до котрих „Свобода" не приходить, а хотїли би „Свободу" читати, отримає ДАРОМ ГАРНУ
КНИЖОЧКУ
Присилайте адреси до:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПОЗІР! Одинока школа механіків, шоферів в польській мові. Зачніть тепер. Сезон автомобільовий треває все. На що Вам оставати без працї, коли можете заробити $15 до $30 як шофер. Наша школа дає комплєтний курс, який треває 4 тижні. Наука в день або в ночи. Ґарантуємо лайсенси.
КОШТ $15.00.
INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILE ENGINEERS, 88-111—
147 E. 40th St. New York

ВЕСЕЛЕ ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ!
„ВЕСЕЛІ ВІРШІ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО"
Про Мужиків, Козаків, Попів, Ксьондзів, Ляхів, Москалів, Жидів і Циганів.
Книжочка обнимає 209 віршів на 282 сторонах друку.
ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ 55 ЦЕНТІВ.
Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДАРОМ! ЦІЛКОМ! ДАРОМ!

Вичу грати на якім небудь інструменті, если тільно Ви любитель музики, не робить ріжниці, чи ви грали на якім інструменті, чи нї. Ґарантую за успіх моєї науки в часї 20 до 25 днів.
Жадайте сегодня катальоґ, залучаючи 2-центову марку на відповідь.
Адресуйте: 36-50
T. KASPER.
5719 S. Laflin St., D. A. Chicago, Ill.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ ДУЖЕ ВЕСЕЛА ОПЕРЕТА В 3-ОХ ДІЯХ
ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!
написав Антоній Ів. Нагорянський.
Ся книжка надає ся вповні для аматорських театральних вистав. До відограня потрібно всего 4 женщини і 8 мущин. — Ціна за прим. 25 цнт., за 12 примірників $2.25.
Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Ім. з 21 камінцями ЖЕЛІЗНИЧИЙ ГОДИННИК для мущин і жінок накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґаранцією на 20 літ, подвійні коверти красно вирізані. Ходить безусловно точно і є спеціяльно вироблений для людей, котрі робдять при желізницях, і ґарантує ся на 20 літ. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за послїпатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим привілеєм, що кождий може його оглянути, і если йому не подобає ся — то тоді не потребує платити анї одного цента. За такий годинник у иншого купця треба заплатити 25 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочуваний ланцюшок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.
EXCELSIOR WATCH CO.,
1101 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill. 36чв47

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ
ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦЇ
СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35.
Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

УКРАЇНЦЇ!
ВЕЛИКА НОВІСТЬ!
ПОДАЙТЕ СВОЮ АДРЕСУ, А МИ ВАМ ВИШЛЕМО ЦІКАВУ НОВИНУ. КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ МУСИТЬ СЕ МАТИ. СПІШІТЬ СЯ. ПИШІТЬ НА АДРЕСУ ЗАЛУЧАЮЧИ 2-ЦЕНТОВУ МАРКУ.
MANAGER,
Room 118, 6 Wall St., NEW YORK CITY. 30-42

Друкарня „Свободи"

виконує
СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ
як:
ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛІ І КОНЦЕРТИ
НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.
КНИЖОЧКИ КОЛЄКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.
СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.
Вп. Урядники Відділів У. Н. С. повинні звертатись зі всякими друками до друкарні „Свободи"
Замовленя і гроші посилайте до
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,
славний спеціяліст зі старого краю
поручає всім терпячим Русинам так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.
ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, СТРУКТУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУГИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСЕЛЯКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ І Т. Д.
Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуйлину при помочи спеціяліста з Відня.
Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.
На відповідь залучіть почт. марку.
Dr. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave., (між [illegible])
NEW YORK CITY
Години офісові: щоденно від [illegible] рано до 8-ої вечер.

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР з довголїтною практикою перепроваджує всїляні справи цивільні та карні з найліпшими вислїдами.
Години урядові: від 9-ої рано до 6-ої вечер
Адреса:
JOSEPH HELLER, 132 Nassau St., Room 506-507, New York, N. Y.
Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 168 East 89th St., близько 3-ої евені, L стация від 7-ої до 10-ої вечер.

25 ДОЛЯРІВ

$5.00 НА МІСЯЦЬ

В УКРАЇНСЬКІЙ КОЛЬОНІЇ НА ЛОНҐ АЙЛЕНД КУПІТЬ СЕЙ ДІМ.

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ Є ВІДДАЛЕНА ВСЕГО 28 МИЛЬ ВІД НЮ ЙОРКУ. Є се прегарний город, який манить кождого, хто його огляне, щоби в тім місци поселити ся. Українці, не один станьте і закупіть в українській кольонії землю або доми. Там є місце на 5 тисяч родин і як нас Українців осяде там 5 тисяч в однім місци, то представте собі, яку силу ми здобудемо. Памятайте на Ваші діти, дайте Вашим дітям щось. Відложіть на день 20 центів, а за тих 20 центів денно купите сей гарний дім в українській кольонії, або землю під дім. Приїзджайте або пишіть:
CARLETON ESTATE, 185 Madison Ave., cor. 34 St., 3 floor, New York City

ЛИС МИКИТА

ДУЖЕ ЦІКАВА КНИЖКА, ПИСАНА ВЕРШОМ. — З німецького переробив Іван Франко. — Ціна 40 центів.
Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

35 презентів ДАРОМ Спеціяльна оферта на **ЗОЛОТОМ** криту годинку **ТІЛЬКИ $5.25**

КОНКУРЕНЦІЙНА ВІЙНА! МИ ТРАТИМО А ВИ КОРИСТАЄТЕ

За $5.25 купите в нас тепер дуже гарну, з потрійними чудово [illegible] окладинками, ЗОЛОТОМ криту годинку, заосмотрену з дорогоцінним [illegible] механізмом, з 20-ЛІТНОЮ ҐВАРАНЦІЄЮ виритою на окладинці, а [illegible] дістанете 35 ПРЕЗЕНТІВ ЗОВСІМ ДАРОМ. Елєґантський ланцюшок з дармовисом, перстень, хрестик, брошку, чудовий малесенький будильник, [illegible] шпилькою, шпильку до краватки, до маншетів, ковнірців, чарую[illegible] штилет, „Скавт" автоматичний пістол, ножик, 2 бранзолєти, фонтанн[illegible] таційна мала годинка з шпилькою, гармонію, файку, бритву, [illegible] квач. НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ, але витніть сейчас се оголошенє і зашліть разом з 20 цнт. депозиту (стемпсами або монетою) як запорука [illegible] вишлемо Вам почтою або експресом до вільного оглянення мужеську [illegible] годинку враз з 35 презентами прямо до Вашої хати. Решту заплатите [illegible] ченю Вам сих річий. Купуючи від нас Ви нічого не тратите, [illegible] ляємо або вимінюємо наші годинки за нові даром. Незадоволеним [illegible] ші. (З Канади треба висилати цілу належитість наперед). Оглянь[illegible] годинки і презенти заки купите їх деинде. Вишліть замовленє ще [illegible]
AMERICAN JEWELRY CO., Dep. D-106, St. LOUIS, Mo.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по цінї 7 цнт. штука.